

Облік і оподаткування

УДК 657.372.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16971239>

**Методологічні аспекти організації обліку і звітності міжнародних
автомобільних перевезень на підприємствах ДТК за МСФЗ**

Карлова Ірина Олександрівна

кандидат економічних наук, доцентка кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Національний транспортний університет, Київ, вул. М. Омеляновича-
Павленка, 1, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7943-1975>

Масалігіна Вікторія Володимирівна

кандидат економічних наук, доцентка кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Національний транспортний університет, Київ, вул. М. Омеляновича-
Павленка, 1, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9088-3403>

Корольова Оксана Іванівна

кандидат економічних наук, доцентка кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Національний транспортний університет, Київ, вул. М. Омеляновича-
Павленка, 1, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3871-0636>

Прийнято: 14.08.2025 | Опубліковано: 27.08.2025

Анотація: Метою статті є узагальнення методологічних аспектів організації обліку і звітності міжнародних автомобільних перевезень на підприємствах дорожньо-транспортного комплексу за МСФЗ. **Методи.** Підготовка статті здійснена із застосуванням методів узагальнення, індукції та дедукції.

Результати. Визначено місце та роль транспорту для економіки країни, а також визначено синергетичний ефект від сільського господарства, переробної промисловості, торгівлі та транспорту у частині формування доданої вартості, надходження податків та валютної виручки від експорту, що дозволяє підтримувати фіскальну стійкість та платіжний баланс України. Сформульовано гіпотезу, що для формування конкурентоспроможного середовища та інвестиційно привабливого середовища міжнародних автомобільних перевезень для іноземних інвесторів та партнерів актуальним є формування ефективної організації обліку і звітності за МСФЗ.

Визначено інституційне забезпечення організації обліку і звітності за міжнародними стандартами на основі Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів (1998 р.), Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні (2007 р.), Закону України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС» (2004 р.), Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змінами та доповненнями.

Сформовано структурно-логічну схему методологічних аспектів організації обліку і звітності за міжнародними стандартами як сукупності послідовних етапів, що базується на інструментарії стратегічного управління, необхідності комплексних кадрових, фінансових, інформаційних та інших змін у діяльності підприємства дорожньо-транспортного комплексу. Узагальнено мету складання фінансової звітності та склад фінансової звітності за МСФЗ.

Висновки. Транспортним підприємствам, що надають послуги з міжнародних вантажних перевезень рекомендовано застосовувати міжнародні стандарти для обліку та звітності, що сформує додаткові можливості та конкурентні переваги під час повоєнного відновлення України.

Ключові слова: стратегічне управління, методологія, облік, облікове забезпечення, міжнародні перевезення, автомобільний транспорт, звітність, МСФЗ, міжнародні стандарти фінансової звітності.

Methodological aspects of organizing accounting and reporting of international road transport at enterprises of the road transport complex according to IFRS

Karlova Iryna

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Audit, National Transport University, Kyiv, M. Omelyanovych-Pavlenko St., 1, Ukraine, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7943-1975>

Masalitina Viktoriia

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Audit, National Transport University, Kyiv, M. Omelyanovych-Pavlenko St., 1, Ukraine, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9088-3403>

Korolova Oksana

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Audit, National Transport University, Kyiv, M. Omelyanovych-Pavlenko St., 1, Ukraine, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3871-0636>

Abstract: The purpose of the article is to summarize the methodological aspects of organizing accounting and reporting of international road transport at enterprises of the road transport complex according to IFRS.

Methods. The article was prepared using the methods of generalization, induction, and deduction.

Results. The place and role of transport for the country's economy is determined. The synergistic effect of agriculture, processing industry, trade and

transport in terms of the formation of added value, tax revenues and foreign exchange earnings from exports is determined to support fiscal stability and the balance of payments of Ukraine.

The hypothesis is formulated that in order to form a competitive environment and an investment-attractive environment for international road transportation for foreign investors and partners, it is relevant to form an effective organization of accounting and reporting under IFRS.

The institutional support for the organization of accounting and reporting under international standards is determined based on the Program for Reforming the Accounting System with the Application of International Standards (1998), the Strategy for the Application of International Financial Reporting Standards in Ukraine (2007), the Law of Ukraine “On the National Program for Adapting the Legislation of Ukraine to the Legislation of the EU” (2004), the Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine” with amendments and supplements.

A structural and logical scheme of methodological aspects of the organization of accounting and reporting under international standards as a set of consecutive stages is formed, which is based on the tools of strategic management, the need for comprehensive personnel, financial, informational and other changes in the activities of the enterprise of the road and transport complex. The purpose of preparing financial statements and the composition of financial statements under IFRS are summarized.

Conclusions. Transport companies providing international freight transportation services are recommended to apply international standards for accounting and reporting, which will create additional opportunities and competitive advantages, which will become especially relevant during the post-war reconstruction of Ukraine.

Keywords: strategic management, methodology, accounting, accounting support, international transportation, road transport, reporting, IFRS, international financial reporting standards.

Постановка проблеми. Транспортні послуги є важливою складовою економіки України, що формує частину ВВП (2019 р. – 6,7%, 2020 р. – 6,2%, 2021 р. – 5,4%, 2022 р. – 4,3%, 2023 р. – 4,4%, 2024 р. – 4,6% [1]), забезпечує зайнятість працездатного населення (2019 р. – 907 тис. осіб, 2020 р. – 877 тис. осіб, 2021 р. – 854 тис. осіб, 2022 р. – 747 тис. осіб, 2023 р. – 714 тис. осіб [1]) та формує платоспроможний попит, а також забезпечує надання послуг для інших секторів економіки і безперебійну їх діяльність (сільське господарство, переробна промисловість, торгівля, будівництво та ін.).

Варто відмітити синергетичний ефект від сільського господарства, переробної промисловості, торгівлі та транспорту у частині формування доданої вартості, надходження податків та валютної виручки від експорту, що дозволяє підтримувати фіскальну стійкість та платіжний баланс України. Суспільна ефективність транспорту та міжнародних транспортних перевезень посилилася в умовах воєнного стану через обслуговування потреб оборони країни, доставки гуманітарної допомоги від іноземних партнерів, що формує виклики для транспортних підприємств та додаткову відповідальність за організацію обліку і звітності перед міжнародними бізнес-партнерами, гуманітарними та урядовими організаціями.

Для формування конкурентоспроможного середовища та інвестиційно привабливого середовища у сфері міжнародних автомобільних перевезень для іноземних інвесторів та партнерів актуальним є формування ефективної організації обліку і звітності за МСФЗ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Впровадження МСФЗ в Україні сформувало об'єкт наукового дослідження за проблематикою доцільності та інституційних умов запровадження системи звітування на основі таксономії МСФЗ (Н. Акімова, Т. Наумова, А. Азадєн та інших [2], Л. Гнилицька, І. Парасій-Вергуненко, К. Безверхий [3], Н. Микитюк та А. Дунаєвська [4], О. Кіляр та Н. Синькевич [5], О. Усатенко та М. Пашкевич [6]), формування інвестиційної привабливості українських підприємств через

впровадження МСФЗ (Д. Загірняк, Н. Яценко та К. Сова [7]), проблем запровадження МСФЗ (Т. Маренич [8], Т. Шепель [9]), переваги від запровадження, а саме мінімізація ризиків для інвесторів та кредиторів, зниження витрат на розроблення стандартів, спрощення доступу до кредитно-фінансового ресурсного потенціалу (Т. Кладницька, А. Мейш [10]), відмінності концептуальної основи фінансової звітності за МСФЗ та НП(С)БО (Б. Засадний та Д. Чубук [11], О. Панченко та О. Мельник [12]).

Окремі питання запровадження МСФЗ у діяльність транспортних підприємств досліджені у працях Т. Ковальнової щодо побудови робочого плану рахунків для компаній автомобільно-дорожнього комплексу враховуючи вимоги міжнародних стандартів [13]; О. Ромашко та А. Черевань досліджували основні об'єкти облікової політики логістичних підприємств, зокрема основні засоби, оренда, запаси, доходи та витрати у розрізі собівартості наданих послуг з перевезень за МСФЗ [14]. Інші аспекти обліку та контролю послуг з перевезень досліджено у працях І. Жураковської, Н. Тлучкевич; Ю. Тлучкевич [15], А. Кійка [16], С. Ковальчук та А. Цуркан [17], О. Прокопишина, О. Малецької [18], де узагальнено типові кореспонденції рахунків щодо бухгалтерського обліку послуг перевезення в автомобільного перевізника та у замовника послуг міжнародних вантажних перевезення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не вирішеними залишаються методологічні аспекти організації обліку і звітності міжнародних автомобільних перевезень на підприємствах дорожньо-транспортного комплексу через складність обліку та звітності у частині врахування специфіки надання послуг з перевезень та митних процедур, переважно валютних розрахунків та появи валютних різниць, особливостей оподаткування міжнародних автомобільних перевезень та податкових відносин з нерезидентами тощо. Дослідження невирішених частин проблеми позитивно вплине на досягнення загальних цілей статті та матиме практичну цінність для підприємств дорожньо-транспортного комплексу.

Формулювання цілей статті. Метою статті є узагальнення методологічних аспектів організації обліку і звітності міжнародних автомобільних перевезень на підприємствах дорожньо-транспортного комплексу за МСФЗ. В результаті дослідження мають бути досягнуті наступні завдання: визначити інституційне забезпечення організації обліку і звітності за міжнародними стандартами; сформувати структурно-логічну схему методологічних аспектів організації обліку і звітності за міжнародними стандартами; узагальнити мету, склад фінансової звітності за МСФЗ та адаптувати їх для потреб учасників міжнародних автомобільних перевезень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Запровадження МСФЗ у вітчизняну практику обліку та звітності ґрунтується на інституційному забезпеченні, орієнтованого на світовий економічний простір. Для транспортних підприємств це особливо актуально, оскільки підприємства здійснюють міжнародні перевезення та надають послуги нерезидентам, реалізують численні програми міжнародного співробітництва, що вимагає єдиних підходів до обліку та звітності та зіставлення показників звітності.

Впровадження МСФЗ в діяльність вітчизняних транспортних підприємств розпочалося ще з 90-х років ХХ ст., коли було анонсовано та реалізовано інтеграцію національної системи бухгалтерського обліку та бухгалтерської (фінансової) звітності з міжнародною на базі:

- Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів від 28 жовтня 1998 р. № 1706, якою передбачено запровадження МСФЗ шляхом розроблення національних положення (стандарти) бухгалтерського обліку на базі міжнародних стандартів;
- Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні від 24 жовтня 2007 р. № 911-р, якою окреслено заходи, напрями реалізації та очікувані результати від створення законодавчих та організаційних передумов запровадження МСФЗ;

– Закону України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р. № 1629-IV, де розділом V визначено сферу бухгалтерського обліку та звітності як пріоритетну для гармонізації законодавства;

– Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 № 996-XIV зі змінами та доповненнями (згідно із Законом від 12 травня 2011 р. № 3332-VI, Законом від 16 жовтня 2012 р. № 5463-VI, Законом від 05 жовтня 2017 р. № 2164-VIII, Законом від 14 грудня 2021 р. № 1953-IX, Законом від 19 липня 2022 р. № 2435-IX), який містить нормативне забезпечення застосування МСФЗ у статті 12¹.

Формування інституційного забезпечення впровадження МСФЗ розпочалося із закріплення вимог до різних суб'єктів господарювання щодо складання звітності за міжрядними стандартами. В першу чергу обов'язок було визначено для публічних акціонерних товариств, далі – фінансових установ (рис. 1).

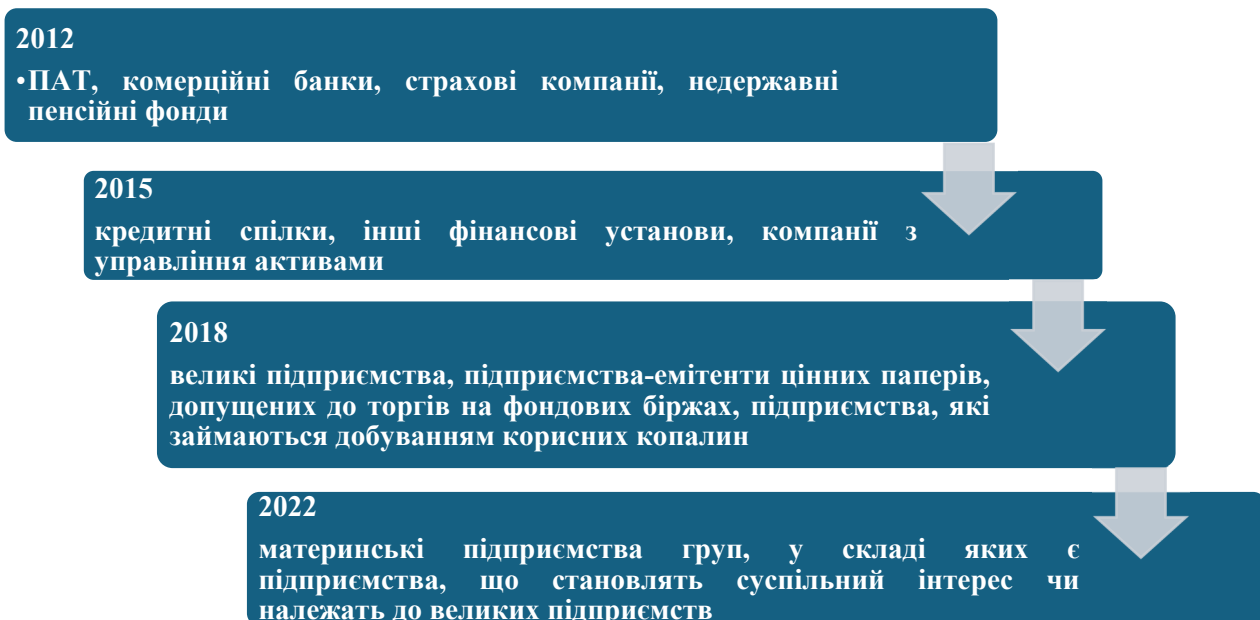

Рис. 1. Трансформація переліку суб'єктів господарювання, які зобов'язані складати звітність за МСФЗ

Джерело: складено на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [19]

Статтею 12¹ Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено перелік підприємств, в тому числі транспортних підприємств, які мають обов'язок складати звітність за МСФЗ:

- підприємства, що становлять суспільний інтерес (підприємства - емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію (станом на початок 2025 року до таких підприємств належить виключно ТОВ «ТАС-Логістік», в біржових списках українських фондових бірж цінні папери інших транспортних підприємств відсутні), банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств) та підприємства, які належать до великих підприємств (балансова вартість активів – понад 20 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції – понад 40 мільйонів євро; середня кількість працівників – понад 250 осіб);
- публічні акціонерні товариства,
- підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення,
- материнські підприємства груп, у складі яких є підприємства, що становлять суспільний інтерес,
- материнські підприємства великої групи, які не належать до категорії великих підприємств,
- а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, в основі організації обліку і звітності міжнародних автомобільних перевезень на підприємствах дорожньо-транспортного комплексу лежить вибір стандартів за якими буде складено фінансову звітність. Великі підприємства та підприємства, що мають суспільний інтерес, а також публічні акціонерні товариства зобов'язані в обов'язковому порядку складати

звітність за МСФЗ. Іншим підприємствам рекомендовано скласти звітність за МСФЗ для підвищення їхньої конкурентної позиції на ринку міжнародних автомобільних перевезень та налагодження довгострокової та ефективної співпраці з вітчизняними та іноземними партнерами (експортерами, імпортерами, фінансовими установами, іншими кредиторами та інвесторами), а також для виходу на вітчизняний та міжнародний фондовий ринок. У даному контексті визначальним є принцип МСФЗ порівнянності даних.

Сформуємо структурно-логічну схему методологічних аспектів організації обліку і звітності міжнародних автомобільних перевезень на підприємствах ДТК за МСФЗ, що базується на інструментарії стратегічного управління, необхідності комплексних кадрових, фінансових, інформаційних та інших змін у діяльності підприємства (рис. 2). Застосування МСФЗ вимагає підвищення кваліфікації фахівців з обліку та звітності, змін у посадових інструкціях та перегляду оплати праці окремих фахівців, змін програмного забезпечення та його удосконалення тощо.

Особливості складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності за МСФЗ у перші звітні періоди визначає МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності».

Згідно з МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності», «мета фінансової звітності полягає в наданні фінансової інформації про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати суб'єкта господарювання, що звітує, яка є корисною для користувачів фінансової звітності при оцінюванні перспектив майбутніх чистих грошових надходжень до суб'єкта господарювання та при оцінюванні того, як управлінський персонал розпоряджається економічними ресурсами суб'єкта господарювання» [20]. Для учасників міжнародних перевезень корисною є інформація про активи у частині транспортних засобів (облік відповідно до Положення МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 36 «Зменшення корисності активів») і ліцензій (МСБО 38 «Нематеріальні активи»), поточні активи у частині грошових коштів та запасів

(МСБО 2 «Запаси») для забезпечення поточної ліквідності, власний капітал як критерій фінансової стійкості та довгострокової платоспроможності, формування доходів (МСБО 18 «Дохід»), витрати за міжнародними вантажними перевезеннями та валютні різниці (МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів») тощо.

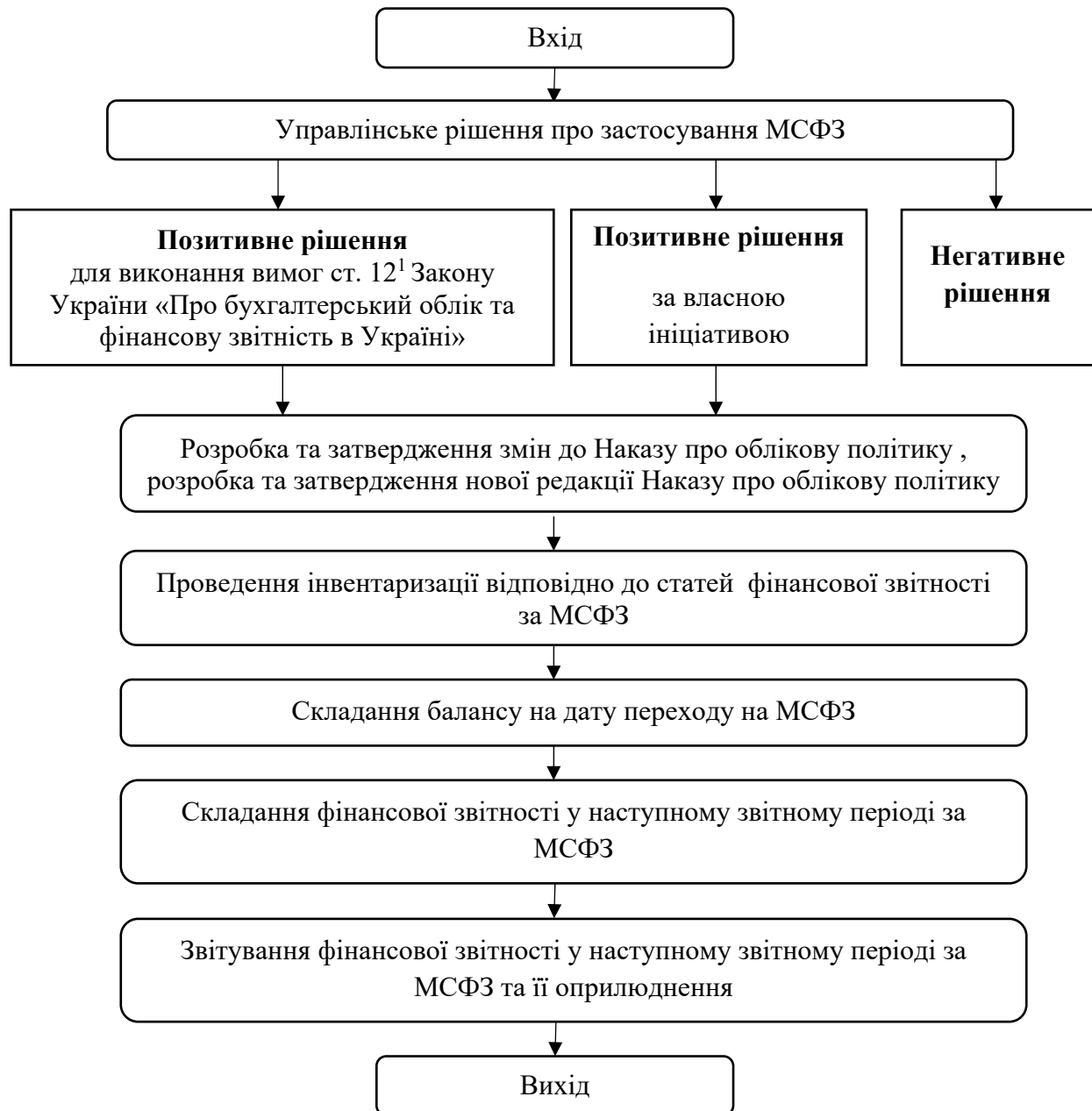

Рис. 2. Структурно-логічна схема методологічних аспектів організації обліку і звітності за міжнародними стандартами

Джерело: складено авторами

Згідно МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності» повний комплект фінансової звітності містить:

а) звіт (або звіти) про фінансові результати за звітний період – подається суб'єктом господарювання як: аа) єдиний звіт про прибутки або збитки та інший сукупний дохід із поданням прибутків або збитків та іншого сукупного доходу у двох розділах, або аб) звіт про прибутки або збитки та окремий звіт, що подає сукупний дохід;

б) звіт про фінансовий стан на кінець звітного періоду;

в) звіт про зміни у власному капіталі за звітний період;

г) звіт про рух грошових коштів за звітний період;

г) примітки за звітний період, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення;

д) порівняльна інформація щодо попереднього періоду;

е) звіт про фінансовий стан на початок попереднього періоду подається додатково до порівняльної інформації, якщо еа) суб'єкт господарювання застосовує облікову політику ретроспективно, здійснює ретроспективний перерахунок статей у своїй фінансовій звітності або перекласифіковує статті у своїй фінансовій звітності; та еб) ретроспективне застосування, ретроспективний перерахунок або перекласифікація мають суттєвий вплив на інформацію у звіті про фінансовий стан на початок попереднього періоду [20].

Оскільки основні форми фінансової звітності мають обмежений перелік показників та лише їх кількісне вираження, то найбільш інформаційними є примітки до фінансової звітності. Підприємство дорожньо-транспортного комплексу, яке обрало МСФЗ розкриває в примітках: а) інформацію про основу для складання фінансової звітності та конкретні облікові політики, які було використано; б) інформацію, що вимагається Стандартами бухгалтерського обліку МСФЗ, яку не подано в основних фінансових звітах; та в) іншу інформацію, яку не подано в основних фінансових звітах, але яка потрібна для розуміння будь-якого зі звітів у її складі.

Висновки. Українським підприємствам, що надають послуги з міжнародних вантажних перевезень рекомендовано застосовувати міжнародні стандарти для обліку та звітності, що сформує додаткові можливості та конкурентні переваги у частині налагодження довгострокової та ефективної співпраці з вітчизняними та іноземними партнерами (експортерами, імпортерами, фінансовими установами, іншими українськими та іноземними кредиторами та інвесторами), що є особливо актуальним під час повоєнного відновлення. Визначено, що в основі організації обліку і звітності міжнародних автомобільних перевезень на підприємствах ДТК за МСФЗ має бути управлінське рішення керівника підприємства та його стейкхолдерів про застосування МСФЗ, а також розробка змін до облікової політики та їх впровадження з відповідними кадровими, фінансовими, інформаційними та іншими рішеннями.

Список використаних джерел

1. Держстат України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Акімова Н., Наумова Т., Азадєн А., Козуб В., Козуб С. Моделі формування обліково-аналітичної системи фінансової та управлінської звітності на основі інформаційної платформи МСФЗ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 6(47). С. 198–217. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.47.2022.3867>
3. Гнилицька Л. В., Парасій-Вергуненко І. М., Безверхий К. В. Ризик-орієнтована концепція бухгалтерського обліку державних підприємств в умовах МСФЗ. *Фінанси України*. 2021. № 12. С. 34-51. <https://doi.org/10.33763/finukr2021.12.034>
4. Микитюк Н. О., Дунаєвська А. В. Проблемні питання розкриття інформації при формуванні системи фінансової звітності на основі таксономії за МСФЗ. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 6(2). С. 273-279. DOI: 10.31891/2307-5740-2021-300-6/2-45

5. Кіляр О., Синькевич Н. Звітність за МСФЗ в умовах діджиталізації бізнес-процесів. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 287-295 <https://doi.org/10.33108/sep2022.02.287>
6. Усатенко О. В., Пашкевич М. С. Професійне судження у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності за МСБО та МСФЗ. *Бізнес-Інформ*. 2023. № 3. С. 90-95. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-90-95>
7. Сова К. В., Яценко Н. М., Загірняк Д. М. Впровадження МСФЗ як один із факторів покращення інвестиційного клімату в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2020. № 12 (44), 1 т. С. 100-108. DOI: 10.25313/2520-2294-2020-12-6598
8. Маренич Т.Г. МСФЗ в Україні: проблеми практичного запровадження. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва*. Серія „Економічні науки”. 2021. № 1. С. 70-83 DOI: 10.31359/2312-3427-2021-1-70
9. Шепель Т.П. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні на основі впровадження МСФЗ: проблеми і перспективи. *Облік і фінанси*. 2021. №1 (91). С. 36-43. DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2021-1\(91\)-36-43](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2021-1(91)-36-43)
10. Кладницька Т., Мейш А. Міжнародні стандарти обліку та їх вплив на фінансову звітність підприємств в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №1 (52). С. 22-26. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-3>
11. Засадний Б.А., Чубук Д.О. Відмінності концептуальної основи фінансової звітності за МСФЗ та НП(с)БО. *Молодий вчений*. 2023. № 2 (114). С. 97-101
12. Панченко О. М., Мельник О. М. Фінансова звітність та план рахунків: напрямки гармонізації в умовах впровадження МСФЗ. *Ефективна економіка*. 2023. № 11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2523> DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.64>
13. Ковальова Т.В. Методичні аспекти складання робочого плану рахунків за МСФЗ для компаній автомобільно-дорожнього комплексу.

Проблеми та перспективи розвитку підприємництва. 2021. № 27. С. 171-180.
DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2021.27.171>

14. Ромашко О., Черевань А. Організаційні та методологічні аспекти облікової політики логістичного підприємства за МСФЗ. *Економіка та суспільство*. 2024. №68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-150>

15. Жураковська І., Глучкевич Н., Глучкевич Ю. Алгоритм обліку собівартості міжнародних вантажних перевезень: фактори впливу та інформаційне забезпечення. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 3 (82). С. 52-61. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03

16. Кійко А. І. Особливості транспортно-експедиторської діяльності підприємств та їх вплив на побудову обліку. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 80. С. 170-173. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-22>

17. Ковальчук С. Я., Цуркан А. О. Особливості обліку та оподаткування операцій по міжнародних автотранспортних перевезеннях. *Агросвіт*. 2018. № 7. С. 31-36.

18. Жидовська Н., Прокопишин О., Малецька О. Особливості міжнародних вантажних перевезень та їх вплив на побудову обліку та контролю експортно-імпортних операцій. *Аграрна економіка*. 2022. Т. 15, № 3-4. С. 108-118. <https://doi.org/10.31734/agrarecon2022.03-04.108>

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

20. МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності». URL: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2025_to_be_completed-827